

32003L0086

3.10.2003

URADNI LIST EVROPSKE UNIJE

L 251/12

DIREKTIVA SVETA 2003/86/ES
z dne 22. septembra 2003
o pravici do združitve družine

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 63(3)(a) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽⁴⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Da bi se postopoma vzpostavilo območje svobode, varnosti in pravice, Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti predvideva sprejetje ukrepov za zagotavljanje prostega pretoka oseb skupaj s spremljajočimi ukrepi, povezanimi s kontrolo na zunanjih mejah, azilom in priseljevanjem, in sprejetje ukrepov, povezanih z azilom, priseljevanjem in varovanjem pravic državljanov tretjih držav.

(2) Ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, je treba sprejeti v skladu z obvezo, da se družina varuje in družinsko življenje spoštuje, kar je poudarjeno v mnogih aktih mednarodnega prava. Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in Listina Evropske unije o temeljnih človekovih pravicah.

(3) Evropski svet je na posebnem sestanku v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 potrdil potrebo po uskladitvi nacionalne zakonodaje o pogojih za sprejem in bivanje državljanov tretjih držav. S tem v zvezi je posebej poudaril, da bi morala Evropska unija zagotoviti pošteno obravnavo državljanom tretjih držav, ki zakonito bivajo na ozemlju držav članic, in da bi cilj odločnejše politike vključevanja moral biti, tem

ljudem zagotoviti pravice in obveznosti, ki bi bile primerljive s pravicami in obveznostmi državljanov Evropske unije. Evropski svet je v skladu s tem zaprosil Svet, naj hitro sprejme pravne akte na podlagi predlogov Komisije. Potrebo po doseganju ciljev, opredeljenih v Tampereju, je potrdil tudi Evropski svet v Laekenu 14. in 15. decembra 2001.

(4) Združitev družine je potrebna, da se omogoči družinsko življenje. Pomaga ustvariti socialno in kulturno stabilnost, ki olajša vključevanje državljanov tretjih držav v državo članico, kar spodbuja tudi ekonomsko in socialno kohezijo, ki je temeljni cilj Skupnosti, določen v Pogodbi.

(5) Države članice bi morale izvajati določbe te direktive brez razlikovanja na podlagi spola, rase, etničnega ali socialnega izvora, genskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanj, političnih ali drugih nazorov, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

(6) Da se zavaruje družina in zagotovi ali ohrani družinsko življenje, je treba na podlagi skupnih meril določiti materialne pogoje za uresničevanje pravice do združitve družine.

(7) Države članice bi morale biti sposobne uporabljati to direktivo tudi takrat, ko družina vstopi skupaj.

(8) Posebno pozornost bi bilo treba posvetiti položaju beguncev zaradi razlogov, ki so jih prisilili, da so pobegnili iz svoje države, in ki so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje. Treba bi bilo torej določiti ugodnejše pogoje za uveljavljanje njihove pravice do združitve družine.

(9) Združitev družine bi vsekakor morala veljati za člane primarne družine, se pravi za zakonca in mladoletne otroke.

(10) Na državah članicah je, da se odločijo, ali želijo odobriti združitev družine za sorodnike v ravni črti, odrasle neporočene otroke, izvenzakonske ali registrirane partnerje in, v primeru poligamnega zakona, mladoletne otroke drugih zakoncev in sponzorja. Če država članica odobri združitev družin teh oseb, to ne vpliva na to, da države članice, ki ne priznavajo obstoja družinskih vezi v primerih, za katere velja ta določba, omenjenim osebam ne zagotovijo obravnave družinskih članov v zvezi s pravico do bivanja v drugi državi članici, kot je opredeljeno v ustrezni zakonodaji ES.

⁽¹⁾ UL C 116 E, 26.4.2000, str. 66 in
UL C 62 E, 27.2.2001, str. 99.

⁽²⁾ UL C 135, 7.5.2001, str. 174.

⁽³⁾ UL C 204, 18.7.2000, str. 40.

⁽⁴⁾ UL C 73, 26.3.2003, str. 16.

(11) Pravico do združitve družine je treba uveljavljati v skladu z vrednotami in načeli, ki jih priznavajo države članice, zlasti v zvezi s pravicami žena in otrok; v skladu s tem je možno sprejeti omejevalne ukrepe za prošnje za združitev družine iz poligamnih gospodinjstev.

(12) Možnost, da se omeji pravica do združitve družine za otroke, starejše od 12 let, ki ne prebivajo s sponzorjem, naj bi odražala sposobnost otrok za vključevanje v zgodnji starosti in zagotavlja, da pridobijo potrebno izobrazbo in jezikovna znanja v šoli.

(13) Treba je določiti sklop pravil, ki urejajo postopek za preučevanje prošenj za združitev družine ter za vstop in bivanje družinskih članov. Ti postopki morajo biti učinkoviti in obvladljivi, ob upoštevanju normalne delovne obremenitve upravnih organov držav članic, kot tudi pregledni in poštene, da lahko osebam zagotovijo ustrezno pravno varnost.

(14) Združitev družine je mogoče zavrniti iz ustrezno utemeljenih razlogov. Oseba, ki želi, da se ji omogoči združitev družine, zlasti ne sme ogroziti javne politike ali javne varnosti. Pojem javne politike lahko pokriva obsodbo za hudo kaznivo dejanje. V tem smislu je treba omeniti, da pojem javne politike in javne varnosti pokriva tudi primere, v katerih državljan tretje države pripada zvezi, ki podpira terorizem, podpira takšno zvezo ali ima ekstremistične težnje.

(15) Treba je spodbujati integracijo družinskih članov. V ta namen jim je treba odobriti status, ki ni odvisen od sponzorja, zlasti v primeru razprtih zakonskih zvez in partnerstev, in dostop do izobraževanja, zaposlovanja in poklicnega usposabljanja pod enakimi pogoji, kot jih ima oseba, s katero so združeni, in sicer pod ustreznimi pogoji.

(16) Ker cilj predlaganega ukrepa, in sicer priznanje pravice do združitve družine za državljane tretjih držav, ki se bo izvajal v skladu s skupnimi pravili, države članice ne morejo zadovoljivo uresničiti in jih zaradi obsega in učinka ukrepa lažje uresničiti Skupnost, lahko Skupnost v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe sprejme ukrepe. V skladu z načelom sorazmernosti, kot je določeno v tem členu, ta direktiva ne presega okvirov tega, kar je potrebno za uresničitev teh ciljev.

(17) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, in brez

poseganja v člen 4 omenjenega protokola, navedeni državi članici ne sodelujeta pri sprejetju te direktive in ju ta zato ne zavezuje niti je nista dolžni uporabljati.

(18) Danska v skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, ne sodeluje pri sprejetju te direktive in je direktiva zato ne zavezuje niti je ni dolžna uporabljati –

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

Splošne določbe

Člen 1

Namen te direktive je določiti pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.

Člen 2

V tej direktivi:

- (a) „državljan tretje države“ pomeni vsako osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 17(1) Pogodbe;
- (b) „begunec“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki uživa status begunca v smislu Ženevske konvencije o statusu beguncev z 28. julija 1951, dopolnjene s Protokolom, podpisanim v New Yorku 31. januarja 1967;
- (c) „sponzor“ pomeni državljana tretje države, ki zakonito biva v državi članici in prosi za združitev s svojimi družinskimi člani, ali čigar družinski člani prosijo za združitev z njim/njo;
- (d) „združitev družine“ pomeni vstop v državo članico in bivanje družinskih članov državljana tretje države, ki zakonito biva v navedeni državi članici, z namenom, da se ohrani družinska enota, ne glede na to, ali je družinsko razmerje nastalo pred ali po vstopu rezidenta;
- (e) „dovoljenje za prebivanje“ pomeni dovoljenje, ki ga izdajo organi države članice in ki državljanu tretje države dovoljuje, da zakonito prebiva na njenem ozemlju v skladu z določbami člena 1(2)(a) Uredbe Sveta (ES) št. 1030/2002 z dne 13. junija 2002, ki določa enoten obrazec za dovoljenja za prebivanje za državljane tretjih držav ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ UL L 157, 15.6.2002, str. 1.

(f) „mladoletniki brez spremstva“ pomeni državljane tretje države ali osebe brez državljanstva, mlajše od osemnajst let, ki prispejo na ozemlje držav članic brez spremstva odrasle osebe, ki je zanje odgovorna po zakonu ali običaju, dokler takšna oseba zanje učinkovito ne poskrbi, ali mladoletnike, ki ostanejo brez spremstva po vstopu na ozemlje držav članic.

Člen 3

1. Ta direktiva se uporablja, če ima sponzor dovoljenje za prebivanje države članice, ki velja za obdobje enega leta ali več in ima realne možnosti, da pridobi pravico do stalnega prebivanja, če so člani njegove družine državljani tretje države s kakršnim koli statusom.

2. Ta direktiva se ne uporablja, če:

- (a) sponzor prosi za priznanje statusa begunca in njegova prošnja še ni bila dokončno rešena;
- (b) ima sponzor dovoljenje za prebivanje v državi članici na podlagi začasne zaščite ali prosi za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in še čaka na odločitev o svojem statusu;
- (c) ima sponzor dovoljenje za prebivanje v državi članici na podlagi subsidiarne oblike zaščite v skladu z mednarodnimi obveznostmi, nacionalno zakonodajo ali prakso držav članic, ali prosi za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in še čaka na odločitev glede svojega statusa.

3. Ta direktiva se ne uporablja za družinske člane državljanov Unije.

4. Ta direktiva ne posega v ugodnejše določbe:

- (a) dvostranskih ali večstranskih sporazumov med Skupnostjo ali med Skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in tretjimi državami na drugi;
- (b) Evropske socialne listine z 18. oktobra 1961, spremenjene Evropske socialne listine 3. maja 1987 in Evropske konvencije o pravnem statusu delavcev migrantov 24. novembra 1977.

5. Ta direktiva ne vpliva na možnost, da države članice sprejmejo ali ohranijo ugodnejše določbe.

POGLAVJE II

Družinski člani

Člen 4

1. Države članice na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV in členu 16, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

- (a) zakoncu sponzorja;

(b) mladoletnim otrokom sponzorja in njegovega zakonskega partnerja, vključno z otroki, ki so posvojeni v skladu z odločitvijo pristojnega organa v državi članici ali odločitvijo, ki je avtomatično izvršljiva zaradi mednarodnih obveznosti navedene države članice ali jo je treba priznati v skladu z mednarodnimi obveznostmi;

(c) mladoletnim otrokom, vključno s posvojenimi otroki sponzorja, če ima sponzor skrbništvo nad otroki in te otroke vzdržuje. Države članice lahko dovolijo združitev otrok, za katere je skrbništvo deljeno, pod pogojem, da drugi skrbnik za to da svoje soglasje;

(d) mladoletnim otrokom, vključno s posvojenimi otroki zakonca, če ima zakonec skrbništvo nad otroki in te otroke vzdržuje. Države članice lahko dovolijo združitev otrok, za katere je skrbništvo deljeno, pod pogojem, da drugi skrbnik za to da svoje soglasje.

Starost mladoletnih otrok, omenjenih v tem členu, mora biti pod mejo polnoletnosti, ki jo določa zakon države članice, in ne smejo biti poročeni.

Z odstopanjem, če je otrok starejši od 12 let in pripotuje neodvisno od preostale družine, lahko država članica, preden dovoli vstop in bivanje po tej direktivi, preveri, ali otrok izpolnjuje pogoje za integracijo, ki ga predvideva njena obstoječa zakonodaja na datum začetka izvajanja te direktive.

2. Države članice lahko z zakoni ali predpisi na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

(a) sorodnikom sponzorja ali njegovega zakonca v prvem kolenu v ravni vrsti, če jih le-ta vzdržujeta in v državi izvora nimajo ustrezne družinske podpore;

(b) odraslim neporočenim otrokom sponzorja ali njegovega zakonca, če so objektivno nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja.

3. Države članice lahko na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV, po zakonu ali predpisih dovolijo vstop in bivanje izvenzakonskemu partnerju, ki je državljan tretje države, s katerim je sponzor v potrjenem trdnem dolgoročnem razmerju, ali državljanu tretje države, ki je s sponzorjem vezan v registriranem partnerstvu v skladu s členom 5(2), in neporočenim mladoletnim otrokom takšnih oseb, vključno s posvojenimi otroki in odraslimi neporočenimi otroki, ki so objektivno nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja.

Države članice se lahko odločijo, da v zvezi z združitvijo družine registrirane partnerje obravnavajo enako kot zakonce.

4. V primeru poligamnega zakona, če sponzor že ima zakonca, s katerim živi na ozemlju države članice, država članica ne dovoli združitve družine z drugim zakoncem.

Z odstopanjem od odstavka 1(c) lahko države članice uvedejo omejitve glede združitve družine za mladoletne otroke drugega zakonca in sponzorja.

5. Da se zagotovi boljša integracija in preprečijo prisilne poroke, lahko države članice zahtevajo, da sponzor in njegov zakonec dosežeta neko minimalno starost in največ 21 let, preden se mu zakonec lahko pridruži.

6. Z odstopanjem lahko države članice zahtevajo, da je prošnje, ki zadevajo združitev družine za mladoletne otroke, treba predložiti pred njihovim petnajstim letom, kot predvideva njihova obstoječa zakonodaja na datum začetka izvajanja te direktive. Če se prošnja predloži po 15 letu, države članice, ki se odločijo uporabiti to odstopanje, dovolijo vstop in bivanje takšnih otrok na drugi podlagi, ne pa na podlagi združitve družine.

POGLAVJE III

Predložitev in obravnavanje prošenj

Člen 5

1. Države članice odločijo, ali naj za uveljavljanje pravice do združitve družine prošnjo za vstop in bivanje pristojnim organom države članice predloži sponzor ali družinski člani.

2. Prošnji se priloži listinske dokaze o družinskem razmerju in izpolnjevanju pogojev, določenih v členih 4 in 6, in, kjer je ustrezno, členih 7 in 8, kot tudi overjene kopije potnih listin družinskega člana (družinskih članov).

Če je primerno, lahko države članice, da pridobijo dokaz o obstoju družinskega razmerja, s sponzorjem in njegovimi družinskimi člani opravijo pogovore in druga poizvedovanja, ki se jim zdijo potrebna.

Pri obravnavanju prošnje, ki zadeva izvenzakonskega partnerja sponzorja, lahko države članice kot dokaz o družinskem razmerju upoštevajo dejavnike, kot so skupni otrok, prejšnje skupno bivanje, registracija partnerstva in druga zanesljiva dokazna sredstva.

3. Prošnja se predloži in obravnava, ko družinski člani bivajo zunaj ozemlja države članice, v kateri biva sponzor.

Z odstopanjem lahko država članica v ustreznih okoliščinah sprejme prošnjo, ki je predložena, ko so družinski člani že na njenem ozemlju.

4. Pristojni organi države članice osebo, ki je predložila prošnjo, kakor hitro je mogoče pisno obvestijo o odločitvi in v vsakem primeru najkasneje v devetih mesecih od dne, ko je bila prošnja vložena.

V izjemnih okoliščinah, povezanih s težavnostjo preučitve prošnje, se časovni rok, omenjen v prvem pododstavku, lahko podaljša.

Za odločitev o zavrnitvi prošnje se navedejo razlogi. Če ob koncu obdobja, predvidenega v prvem pododstavku, odločitev ni sprejeta, posledice tega določi nacionalno pravo ustrezne države članice.

5. Pri obravnavanju prošnje države članice ustrezno upoštevajo interese mladoletnih otrok.

POGLAVJE IV

Zahteve za uveljavljanje pravice do združitve družine

Člen 6

1. Države članice lahko zavrnejo prošnjo za vstop in prebivanje družinskih članov zaradi javne politike, javne varnosti ali javnega zdravja.

2. Države članice lahko umaknejo ali zavrnejo podaljšanje dovoljenja za prebivanje za družinskega člana zaradi javne politike, javne varnosti ali javnega zdravja.

Pri sprejemanju ustrezne odločitve država članica poleg člena 17 upošteva tudi resnost ali vrsto kršitve javne politike ali javne varnosti, ki jo je zagrešil družinski član, ali nevarnosti, ki jih takšna oseba predstavlja.

3. Pristojni organ države članice ne more zavrniti podaljšanja dovoljenja za prebivanje ali ukazati izгона osebe z njenega ozemlja samo na osnovi bolezni ali invalidnosti, ki je nastopila po izdaji dovoljenja za prebivanje.

Člen 7

1. Ko je prošnja za združitev družine predložena, lahko država članica zahteva, da oseba, ki je prošnjo predložila, zagotovi dokaze, da sponzor ima:

- stanovanje, ki se šteje kot normalno za primerljivo družino v enaki regiji in ki ustreza splošnim zdravstvenim in varnostnim merilom, ki veljajo v tej državi članici;
- zdravstveno zavarovanje za vsa tveganja, ki jih zavarovanje normalno pokrije za državljane v tej državi članici, zase in za svoje družinske člane;

(c) stalna in redna sredstva, ki zadoščajo za vzdrževanje njega in njegove družinske članice, ne da bi potreboval pomoč socialnega sistema te države članice. Države članice ta sredstva ocenijo glede na njihovo naravo in rednost in lahko upoštevajo raven minimalne nacionalne plače in pokojnine ter število družinskih članov.

2. Države članice lahko zahtevajo, da državljani tretjih držav izpolnijo merila za integracijo v skladu z nacionalnim pravom.

V zvezi z begunci in/ali družinskimi člani beguncev, ki so omejeni v členu 12, se merila za integracijo, omenjena v prvem pododstavku, lahko uporabijo komaj takrat, ko je zadevnim osebam odobrena združitev družine.

Člen 8

Države članice lahko od sponzorja zahtevajo, da je na njihovem ozemlju zakonito bival največ dve leti, preden se mu lahko pridruži družinski člani.

Z odstopanjem, če nacionalno pravo države članice v zvezi s združitvijo družine, ki velja z dnem sprejetja te direktive, upošteva njene sprejemne zmogljivosti, lahko država članica predvidi čakalno dobo največ treh let od predložitve prošnje za združitev družine do izdaje dovoljenja za prebivanje za družinske članice.

POGLAVJE V

Združitev družine za begunce

Člen 9

1. To poglavje se uporablja za združitev družine beguncev, katerim status je priznala ena od držav članic.

2. Države članice lahko uporabo tega poglavja omejijo na begunce, katerih družinska razmerja so nastala pred njihovim vstopom.

3. To poglavje ne posega v nobena pravila, ki družinskim članom zagotavljajo status begunca.

Člen 10

1. Člen 4 se uporablja za opredelitev družinskih članov, z izjemo tretjega pododstavka odstavka 1 člena 4, ki se ne uporablja za otroke beguncev.

2. Države članice lahko dovolijo združitev družine z drugimi družinskimi člani, ki niso omenjeni v členu 4, če jih begunec vzdržuje.

3. Če je begunec mladoletnik brez spremstva, države članice:

- (a) dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki v prvem kolenu v ravni črti brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2)(a);
- (b) lahko dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovim zakonitim skrbnikom ali katerim koli drugim članom družine, če begunec nima sorodnikov v ravni črti ali takšnih sorodnikov ni mogoče izslediti.

Člen 11

1. Za predložitev in obravnavanje prošnje se uporablja člen 5, ob upoštevanju odstavka 2 tega člena.

2. Če begunec ne more zagotoviti uradnih listinskih dokazov o družinskem razmerju, države članice upoštevajo druge dokaze o obstoju takšnega razmerja, ki se ocenijo v skladu z nacionalnim pravom. Odločitev o zavrnitvi prošnje ne sme temeljiti samo na dejstvu, da ni takšnih listinskih dokazov.

Člen 12

1. Z odstopanjem od člena 7 države članice od begunca in/ali njegovih družinskih članov ne zahtevajo, da v zvezi s prošnjami za tiste družinske članice, omenjene v členu 4(1), zagotovijo dokaz, da begunec izpolnjuje zahteve, določene v členu 7.

Brez poseganja v mednarodne obveznosti, če je združitev družine mogoča v tretji državi, s katero ima sponzor in/ali družinski član posebne vezi, lahko država članica zahteva, da se zagotovi dokaz, omenjen v prvem pododstavku.

Države članice lahko zahtevajo, da begunec izpolni pogoje, omenjene v členu 7(1), če prošnja za združitev družine ni predložena v roku treh mesecev po odobritvi statusa begunca.

2. Z odstopanjem od člena 8 države članice od sponzorja ne zahtevajo, da je na njihovem ozemlju bival določeno časovno obdobje, preden se mu lahko pridruži družinski člani.

POGLAVJE VI

Vstop in bivanje družinskih članov

Člen 13

1. Kakor hitro je prošnja za združitev družine sprejeta, država članica dovoli vstop družinskega člana ali članov. V zvezi s tem država članica takšnim osebam na vse načine olajša pridobitev potrebnih vizumov.

2. Država članica družinskim članom zagotovi prvo dovoljenje za prebivanje, ki velja vsaj eno leto. To dovoljenje za prebivanje je mogoče podaljšati.

3. Veljavnost dovoljenj za prebivanje za družinskega člana (družinske člane) načeloma ne presega dne poteka veljavnosti dovoljenja za prebivanje, ki ga ima sponzor.

Člen 14

1. Družinski člani sponzorja so tako kot on upravičeni do:

- (a) dostopa do izobraževanja;
- (b) dostopa do zaposlitvene in samozaposlitvene dejavnosti;
- (c) dostopa do poklicnega usmerjanja, začetnega in nadaljnjega usposabljanja ter prekvalifikacije.

2. Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravom določijo pogoje, pod katerimi družinski člani izvajajo zaposlitveno ali samozaposlitveno dejavnost. Ti pogoji določijo časovni rok, ki v nobenem primeru ne presega 12 mesecev, v katerem države članice preučijo položaj na svojem trgu dela, preden družinskim članom dovolijo izvajanje zaposlitvene ali samozaposlitvene dejavnosti.

3. Države članice lahko omejijo dostop do zaposlitvene ali samozaposlitvene dejavnosti za sorodnike v prvem kolenu v ravni črti ali odrasle neporočene otroke, na katere se nanaša člen 4(2).

Člen 15

1. Najkasneje po petih letih bivanja in pod pogojem, da družinski član ni dobil dovoljenja za prebivanje iz drugih razlogov, kot je združitev družine, sta zakonec ali izvenzakonski partner in otrok, ki je dosegel polnoletnost, upravičena, na podlagi prošnje, če se ta pogojuje, do nevezanega dovoljenja za prebivanje, ki je neodvisno od dovoljenja za prebivanje sponzorja.

Države članice lahko omejijo odobritev dovoljenja za prebivanje, omenjenega v prvem pododstavku, na zakonca ali izvenzakonskega partnerja v primerih, če se družinsko razmerje razdre.

2. Države članice lahko izdajo nevezano dovoljenja za prebivanje odraslim otrokom in sorodnikom v ravni črti, na katere se nanaša člen 4(2).

3. V primeru vdovstva, razveze, ločitve ali smrti sorodnikov v prvem kolenu v ravni vrsti se lahko na podlagi prošnje, če se ta pogojuje, izda nevezano dovoljenje za prebivanje osebam, ki so vstopile zaradi združitve družine. Države članice določijo določbe, ki zagotavljajo odobritev nevezanega dovoljenja za prebivanje v posebej težkih okoliščinah.

4. Pogoje v zvezi z odobritvijo in veljavnostjo nevezanega dovoljenja za prebivanje določa nacionalno pravo.

POGLAVJE VII

Kazni in pritožbe

Člen 16

1. Države članice lahko v naslednjih okoliščinah zavrnejo prošnjo za vstop in bivanje zaradi združitve družine ali, če je ustrezno, preklicajo ali ne podaljšajo dovoljenja za prebivanje za družinskega člana:

- (a) če pogoji, določeni v tej direktivi, niso več izpolnjeni.

Pri podaljšanju dovoljenja za prebivanje, če sponzor nima zadostnih sredstev brez pomoči socialnega sistema države članice, kot je omenjeno v členu 7(1)(c), država članica upošteva prispevke družinskih članov k dohodku gospodinjstva;

- (b) če sponzor in njegovi družinski člani ne živijo ali ne živijo več v resničnem zakonskem ali družinskem življenju;

- (c) če se ugotovi, da je sponzor ali izvenzakonski partner poročen ali v trdnem dolgoročnem razmerju z drugo osebo.

2. Države članice lahko prav tako zavrnejo prošnjo za vstop in prebivanje zaradi združitve družine ali preklicajo ali ne podaljšajo dovoljenj za prebivanje za družinske člane, če se izkaže, da:

- (a) so bili uporabljeni lažni ali zavajajoči podatki, lažni ali ponarejeni dokumenti, kakšna druga prevara ali druga nezakonita sredstva;
- (b) je bila poroka, partnerstvo ali posvojitev izpeljana samo z namenom, da se osebi omogoči vstop ali bivanje v državi članici.

Ko država članica pripravlja svojo oceno glede te točke, lahko zlasti upošteva dejstvo, da so zakon, partnerstvo ali posvojitev nastali po tem, ko je bilo sponzorju izdano dovoljenje za prebivanje.

3. Države članice lahko preklicajo ali ne podaljšajo dovoljenja za prebivanje za družinskega člana, če se bivanje sponzorja izteče in družinski član še nima nevezane pravice do prebivanja po členu 15.

4. Država članica lahko izvede posebne kontrole in preverjanja, če obstaja sum, da gre za goljufijo ali zakon, partnerstvo ali posvojitev iz koristoljubja, kot je opredeljeno v odstavku 2. Posebne kontrole se lahko izvedejo tudi ob podaljšanju dovoljenja za prebivanje za družinskega člana.

Člen 17

Države članice ustrezno upoštevajo naravo in trdnost družinskih razmerij osebe in trajanje njegovega bivanja v državi članici ter obstoj družinskih, kulturnih in socialnih vezi z njegovo državo izvora, kadar zavrnejo prošnjo, prekličejo ali ne podaljšajo dovoljenja za prebivanje ali se odločijo, da bodo ukazale izgon sponzorja ali članov njegove družine.

Člen 18

Države članice zagotovijo, da imajo sponzor in/ali člani njegove družine pravico do pravnega izpodbijanja, če je prošnja za združitev družine zavrnjena ali se dovoljenje za prebivanje ne podaljša ali se prekliče ali se ukaže izgon.

Postopek in pristojnosti, v skladu s katerimi se uveljavlja pravica iz prvega pododstavka, določijo države članice.

POGLAVJE VIII**Končne določbe****Člen 19**

V rednih časovnih presledkih in prvič najkasneje 3. oktobra 2007 Komisija poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi te direktive v državah članicah in predlaga spremembe, če je to

potrebno. Te predloge za spremembe se prednostno predloži v zvezi s členi 3, 4, 7, 8 in 13.

Člen 20

Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najkasneje do 3. oktobra 2005. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicovanja določijo države članice.

Člen 21

Ta direktiva začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 22

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti.

V Bruslju, 22. septembra 2003

Za Svet

Predsednik

F. FRATTINI